

UDC 930.85 (4—12)

YU ISSN 0350—7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.
INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XV

BELGRADE 1984

<http://www.balkaninstitut.com>

КРИТИКЕ, ПРИКАЗИ, ИЗВЕШТАЈИ

Enzo Gatti, GLI ETRUSCHI I—II, Chiaravalle Centrale 1979, 179+240 str.
Enzo Gatti, GLI ILLIRI I—II, Chiaravalle Centrale 1981, 264+483 str.

Није обичај да се два дела приказују истовремено чак и кад говоре о истом или сличном предмету. Међутим, овде смо свесно направили изузетак имајући у виду да је реч о истом аутору. Да би се схватила вредност оба поменућа дела, нужно је рећи неколико речи и о самом аутору и његовом начину писања и приласка проблемима о којима разговара.

Наука је увек представљала отворено поље за све оне који се њоме баве, па било с којих позиција наступали. Увек је било стручњака који су се свесрдно посвећивали одговарајућим проблемима и настојали да им пруже свој допринос на основу резултата до којих су дошли претходни посленици. Међутим, било је и таквих радника у области науке који су, прилазећи јој нестручно, замагљивали суштину или скретали истраживање на странпутицу, да би ипак понекад дошли до извесних резултата. Знамо чак да је један од поклоника легенди, Хајрих Шлиман, омогућио да се пред очима историчара отворе нови простори.

Аутор на чијим се делима заступамо није човек без културе. Он је образован адвокат који

познаје захтеве што их намеће научно истраживање, али је проблему пришао изван оних путева којима се креће традиционално призната наука. Међутим, да ли такву личност можемо назвати дилетантом? То се често догађа, с тим да се понекад, и то не злонамерно, такав епитет даје и људима који су цео свој век посветили одређеним дисциплинама не водећи рачуна о програмима и захтевима који су школски постављени, те самим тим у неку руку представљају правац кога се треба држати.

Имајући све ово у виду, желимо да се у неколико речи осврнемо на два поменућа дела, без намере да оспоравамо или потврђујемо налазе који су у њима презентирани. Јер европска праисторија, а у првом реду стари непознати језици и народи о чијем пореклу често само нагађамо били су увек веома привлачни за један број одушевљених прегалца који су, понекад из недовољне обавештености, понекад из претераног заноса (што их је лишавало акрибичности), долазили до пребрзих и једностранних закључака, да не кажемо и незаснованих. У сваком случају, два дела изложена у четири тома заслужују да

се на њима заустави сваки заинтересован посленик за историју и судбину народа о којима је реч.

Стога ће и наш приказ бити кратак. Док прво дело уз богате сликовне прилоге говори о разним видовима живота Етрураца (о религији, обичајима, друштвеном уређењу, уметности итд.), уз озбиљно настојање да се проникне у њихов језик при чему се дају бројна тумачења етрурских записа, дотле друго дело, нешто опсежније, настоји да у свим Италицима, укључујући и Етрурце, види сорднике Илира. Дакле, у балканским Илирима, аутор види Илире у ужем смислу, док су Италици то у ширем смислу. Не задржавајући се на даљим појединостима,

истаћи ћемо једино то да аутор постиже дешифровање етрурског и италских записа тако што при одгонетању прибегава албанском, румунском и данашњим италијанским дијалектима.

Укратко, два дела у четири тома заслужују пажњу свих оних који су заинтересовани за судбину недовољно познатих народа јужне Европе без обзира на то каква ће суд донети о ауторовим делима као целини. Било како било, у њима ће се наћи нешто што ће, чак и уколико је неприхватљиво, указати на ауторову виспреност и на огроман труд уложен у овај дугогодишњи посао, чему треба одати признање.

Момчило Д. Савић

Kasim Dobrača, KATALOG ARAPSKIH, TURSKIH I PERZIJSKIH RUKOPISA GAZI HUSREV-BEGOVE BIBLIOTEKE U SARAJEVU, Sarajevo 1979, sv. II, XXVII+1047 str. + tabela I—XX.

Гази Хусрев-бегова библиотека, основана 1537, поседује веома богату збирку оријенталних рукописа на арапском, турском и перзијском језику. На изради Каталога ових рукописа, Добрача је марљиво радио од 1956. до своје смрти 1979. године. Тај посао је обављао зналачки, савесно и пажљиво.

Први свезак овог Каталога објављен је 1963 стр. XXXIII + XV табела + 20 страница арапског текста. Ту је поред осталог изложен историјски приказ о настанку књижевног фонда ове библиотеке и обрађено 796 кодекса.

Други свезак садржи, како вели писац, више од 1.160 кодекса и 1.700 јединица. У неким кодексима налази се по једно дело, а у неким по више, па отуда разлика у броју кодекса и броју јединица.

Оба свеска садрже углавном дела верске садржине. О сваком кодексу и јединици даје се опис, наводе се имена писаца, наслови дела, имена преписивача, места и

године преписа. Сем тога, по записима се прати пут којим је књига прелазила из својине једног у својну другог власника и начин на који је мењала места свог пребивалишта.

Пажљиво су наведене белешке које се налазе у појединим кодексима. Белешке су разнородне и интересантне: на пример има рецепата о лековима, о прављењу уља из неких биљака, о пушењу духана, о јадиковању преписивача на своју жену окрутног срца, има стихова на нашем језику, ту је и жалба владике бањалучког на брак једног његовог верника са четвртном женом.

На крају Каталога овог другог свеска налазе се брижљиво састављени индекси: 1. дела, 2. писаца, 3. преписивача, 4. места, 5. вакуфа (завештача—дародаваца). То увелико омогућује снажажење у овом обимном делу.

Добрача је започео да припрема и трећи свезак Каталога, али га